



rafoman

vánoční vydání



Co darovat k Vánocům?



Mám víc než
1 den do Vánoce?

ANO NE



doma
pletene,
pečene,
palene!...

Přeje si
obdarovaný
svetr?

ANO NE

Jsem manuálně
zručný(a)?

NE ANO

3P

Má obdarovaný
rad čajiky nebo kávu?

NE ANO



Zapálený
vytrvalý
čtenář?

NE

ANO



VÁNOČNÍ VYDÁNÍ

MAGAZÍN GRAFOMAN

- 4 **REALITA VÁNOC** ZUZANA CELLEROVÁ
- 5 **PLÝTVÁNÍ JÍDLEM O VÁNOCÍCH** ANEŽKA RODOVÁ
- 6 **SNĚŽITKO** ANEŽKA RODOVÁ
- 7 **NÁSILÍ NA KAPRECH** LUKÁŠ ČAPEK
- 8 **UMĚLÝ, NEBO ŽIVÝ** ŠARLOTA DANIELOVÁ
- 9 **PES POD VÁNOČNÍM STROMEČKEM** SIMONA SMRŽOVÁ
- 11 **POHODA VS. STRES** SABINA STRBAČKOVÁ
- 12 **CASSANDRA: MILUJU CUKROVÍ A SNÍH** PETR HEČKO
- 14 **ADVENT A JEHO VZNIK** ANDREA ŠEFCÍKOVA
- 15 **BAREVNÉ VÁNOCE** ELEN KREJČOVÁ
- 17 **NESNÁŠÍM VÁNOCE** TOMÁŠ ČAPEK
- 18 **ŠTĚDRÝ VEČER NASTAL** TOMÁŠ ČAPEK
- 19 **UČITELÉ A VÁNOCE** LENKA VOJTOVÁ, ANEŽKA RODOVÁ
- 20 **VÁNOCE NA TŘI ZPŮSOBY** ŠÁRKA JINDŘICHOVÁ

Veselé Vánoce
Šťastnou Chanuku
Příjemné Saturnálie

Všechny tyto svátky přicházejí jednou ročně. Tudiž častěji než papírové vydání Magazínu Grafoman. Proto si važte toho, co držíte v rukou, jelikož Vám zkrátí chvíli, až budou o dlouhých zimních večerech mezi pohádkami reklamy. Nebo zimní večery nebudou mrazivé, až si s naší tvrdou prací rozděláte v krbu. Nebyli bychom rádi – kolik hodin spánku a školních hodin tomu bylo obětováno! Další oběť provedlo naše drahé prestižní gymnázium, které i přes závažný nedostatek financí vytisklo tento skvost.

Pokud se k vám dostal ještě před Štědrým večerem, a Vy zběsile obíháte otevřené večerky a benzinové pumpy, neváhejte potěšit někoho tímto čtivem, ocení ho doslova každý.

Na závěr tohoto začátku bych Vám chtěl za celou redakci popřát hodně štěstí (jehož zhmotnění čtete), lásky (ke Grafomanovi) a zdraví (neřízněte se sponkou na hřbetu). Veselé Vánoce!

Jakub Šimek, *šéfredaktor*

REALITA VÁNOC

ZUZANA CELLEROVÁ

Každý z nás určitě slaví perfektní Vánoce... V prosinci máte nakoupené a zabalené dárky, uklizený a vyzdobený dům, užíváte si dobrou náladu a na YouTube si použijete vánoční playlisty. U toho se na všechny usmíváte a vánoční přání posíláte s měsíčním předstihem.

Nebo jste jako já a 19. prosince si vzpomenete díky reklamám v televizi a písničkám v obchodech, že jsou Vánoce a mohli byste pokoupit nějaké dárky.

Prodíráte se v přeplněných obchodech, abyste našli poslední vánoční svetr, který je tak nápaditý, že by mohl vyhrát uměleckou soutěž. A když konečně najdete, co jste hledali, tak u pokladny odhalíte nedostatek peněz, nebo dokonce absenci své peněženky. V tu chvíli se jen nervózně usmějete a modlíte se, aby ve frontě za vámi nebyl nikdo, koho znáte.

23. prosince začínáte šílet, protože dárky, které jste objednali, nedorazily a Česká pošta vám píše, že se záhadně ztratily, ale do konce ledna se je pokusí najít. Nakonec neopomenou připomenout, abyste si užili krásné a klidné Vánoce. K tomu vám přicházejí přáníčka od přátel nebo vzdálených příbuzných, na které jste si ani nevzpomněli.

Při štědrovečerní večeři zjišťujete, že přijíždí příbuzní, které jste nikdy neviděli a kteří si neodpustí se vás zeptat, jestli si je pamatujete. Nato jen s nervózním úsměvem přitakáváte s rodiči v závěsu, kteří se jeden druhého ptají, kdo pro vás neznámé příbuzné vlastně pozval.

K večeru se sejdete u stromečku a vy děláte mrtvého brouka, protože absenci dárků jste vynahradili nákupem levné čokolády

v samošce ve vaší ulici. Naštěstí se váš náhradní dárek při rozbalování záhadně schoval pod balícím papírem a obřího nápisu Coop si nikdo nevšiml.

Ke konci přijde řada na vás a vy otevřete slavnostně vyzdobený svetr se žárovkou a vzpomenete si, jak jste se nad ním minulý týden ušklíbli s tím, že nechápete, kdo by si ho koupil. Teď ale nasadíte úsměv a mluvíte o tom, že jste si ho vždycky přáli.

Večer si s cukrovím sednete před televizi, tradičně kouknete na Tři oříšky pro Popelku a Pelíšky a povídáte si o tom, jaký byl tento rok. Rodiče samozřejmě nezapomenou vytáhnout vaše trapné příhody, které se staly jenom jednou, ale všichni si je pamatují. O půlnoci uleháte s myšlenkou na všechny prožitý stres a s tím, že to vlastně byly Vánoce.



PLÝTVÁNÍ JÍDLEM O VÁNOCÍCH

ANEŽKA RODOVÁ

Všimla jsem si, že se v domácnostech mnohem více plýtvá jídlem v období Vánoc. Z tradice pečeme spoustu cukroví a neexistuje možnost, že bychom například po spálení perníčků neupekli jiné. Perníčky přece nesmí chybět, spálená várka skončí v koši.

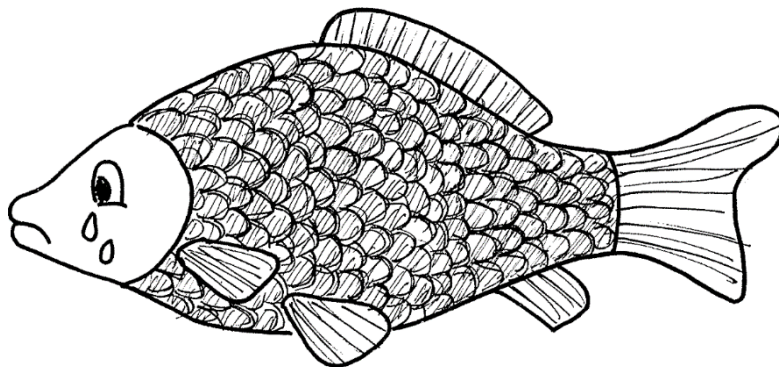
Množství jídla je ohromné a plýtvání jídlem umocňují zextremizované tradice. Myslíte si, že vaši předci měli tolik peněz, aby si mohli dovolit takový luxus, jako máme my? Ano, štědrovečerní večeře byla vnímána slavnostně. Ano, byla mimořádně obsáhlá. Ale co se nesnědlo na Štědrý den, snědlo se v týdnu po něm. Zbytky, které nesnědli lidé, dostala jejich zvířata. Kontrast je znatelný. Dnes kontejnery přetékají nejen bramborovým salátem, ale i cukrovím a kubou.

Nejčastější výmluvou je odkazování se na tradice. Samozřejmě je to pochopitelné, ale podívejme se na to z jiného pohledu. Pokud nedojíte rybu, co s ní uděláte? Vyhodíte ji. Zvířatům to nedáte, protože je to smažené a není to pro ně zdravé. Vaši předci by to ale neřešili a hodili by to do misky či koryta prvnímu zvířeti, o které by zakopli. Ať už by to byl pes nebo prase, vždy by to mělo pro obě strany nějaké výhody. Zvířatům by to chutnalo a vy byste měli v případě psa jeho oddanost a v případě prasete maso (kruté, ale je to tak).

Dalším úhlem pohledu také může být získávání potravin. Ani nebudeme spekulovat nad tím, že v minulosti bylo pěstování plodin, jejich sklizeň i následné zpracování ekologičtější. Je také logické, že i chov zvířat byl mnohem ohleduplnější k naší planetě. Zmiňuji to tady, protože si myslím, že i díky tomu, že lidé měli omezenější zdroje, si více vážili jídla. Čím větší dostupnost jídla máme, tím více plýtváme. Neříkám tím, že bychom měli omezovat dostupnost, ale možná bychom mohli uvažovat nad tím, co doopravdy potřebujeme a co nás jen v obchodě upoutalo (ať už výhodnou cenou nebo poutavou reklamou).

Porovnávání a sdílení je také jedním z mnoha důvodů, proč lidé přehání. Představte si, jak by vypadalo, kdybyste dali na Instagram fotku vaší štědrovečerní večeře a měli byste tam pouze čtyři druhy cukroví a ne deset, pouze jeden druh bramborového salátu a ne dva a ještě ke všemu byste měli na výběr jen z jednoho druhu řízků a ne ze tří jako Mařenka z Horní Dolní. Naše generace dělá spoustu věcí jen na efekt a fakt, že by někdo mohl mít něco „horšího“ než ostatní, je pro některé lidi nepředstavitelný.

Suma sumárum, plýtvání je smutný a v dnešní době již těžko zastavitelný problém naší generace, který však nesmíme přehlížet.



SNĚŽÍTKO

ANEŽKA RODOVÁ

Jsem sněžitko. Bylo jsem vyrobeno, abych rozveselilo smutné, okouzlo obdarované a po letech vzbuzovalo pocit nostalgie. Je ve mně ukryt celý jeden malý svět. Sněhové vločky se snášejí na bílé městečko, zahalují stromy do bílé peřiny, ukládají život ku spánku.

Jsem vystaveno ve výloze. Procházejí kolem mě desítky lidí, kteří něco hledají. Porozhlíží se po obchodě, jako by hledali dávno ztracenou věc. Doufám, že ji brzy najdou. Vločky uvnitř mě leží na městečku a já se ptám, kdo otočí můj svět vzhůru nohama.

Jsem zabaleno v tašce. Bdím v tichosti a tmě. Víím, že jedu do nového domova, budu darováno. Těším se. Pro tohle jsem bylo vytvořeno. Abych vykouzlo úsměvy na tvářích již zahořklých a životem zklamaných lidí. Společně se mnou je v tašce i láhev vína, čokoládové pralinky a vonná svíčka.

Bylo jsem darováno. Taška se otevřela a já se celé nadšené, plné očekávání těšilo, až na městečko čerstvě napadne sněh.

Ležím na stolku, vedle sošky sobíka. Sleduji dvě ženy, které se baví nad skleničkami vína a rozbalenou bonboniérou. Vánoční atmosféru doplňuje rozsvícená svíčka a cukroví. Sněh stále pokrývá krajinu.

Ležím na poličce. Už si ani nepamatuji, jaké to je, když sněh padá z oblohy. Leží na městečku jako prach ležící na poličce kolem mě.

Už dávno jsem pochopilo, že nejsem jedinečné. Lidé jsou před Vánoci zaneprázdnění a zoufalí, sahají po první věci, kterou spatří v obchodě s vidinou již zabaleného dárku. Tito lidé darují z povinnosti a slušnosti, nikoli z radosti. A já plné naděje a radosti jsem skončilo na poličce plné podobných, nechtěných věcí.



NÁSILÍ NA KAPRECH

LUKÁŠ ČAPEK

Možná jste si již všimli prodavačů s kapry, kteří se vám snaží udat vystrašené ryby, kterým sebrali jejich svobodu a odsoudili je k životu pouhé kořisti, jež bude usmažena a bez milosti snědena.

Představte si, jak asi vypadá život takového kapříka. Narodí se jako malilinkatá rybička závislá na svých rodičích, kteří se jí snaží vychovat v dospělého soběstačného kapra, který dokáže sám proplouvat životem. Když pak opustí svůj rodný kousíček rybníka, vyrazí na neuvěřitelnou cestu životem. Objevuje nové kouty světa, zažívá své první lásky a rozchody... Má nakročeno na perfektní kariéru mladého perspektivního kapra. Ale víte, co se stane? Místo pohádkového konce typu „A pak žil šťastně až do smrti...“ je krutě vyloven ze svého přírodního prostředí a je ukazován lidem, aby se mohli rozhodnout, zdali se právě on stane jejich obětí.

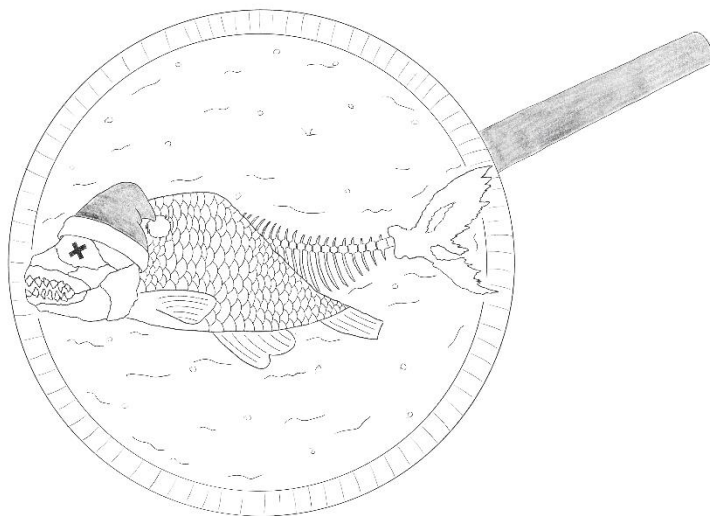
Ten nevinný kapr měl své touhy, naděje a sny, ale nic z toho se mu nikdy nesplní. Zemře krutou smrtí, osmažen do zlatova v křupavé strouhance. A tak končí příběh našeho perspektivního mladého kapříka – na talíři se salátem.

Chci tímto článkem rozpoutat velkou revoluci životního stylu a vánočních tradic. Slibuji si od toho, že společně ukončíme násilí prováděné na nevinných kaprech. To musíme každý rok vraždit kapří plémě? To by nám nestačil jen bramborový salát?

Nabádám tedy každého, kdo tento článek bude číst, zamyslete se prosím každý nad svým vlastním konzumním životem a položte si otázku: „Nejsou Vánoce přece mnohem víc než jen osmažená ryba k večeři?“

Loučím se a všem přeji šťastné a veselé Vánoce.

CARP LIVES MATTER!



UMĚLÝ, NEBO ŽIVÝ?

ŠARLOTA DANIELOVÁ

Co je lepší varianta – plast, nebo dřevo? Obě varianty mají výhody i nevýhody, tak se na ně pojďme takhle před Vánoci podívat.

Cenově jsou si obě možnosti blízko. Takový 180 cm vysoký smrk se v obou případech pohybuje kolem 800 Kč. Velkou výhodou umělých stromků je ale možnost opakovaného využití. Zatímco za živý stromek dáváme peníze každý rok, ten umělý vydrží o dost déle. Mluvíme-li například o USA, průzkumy ukázaly, že většina lidí vyhazuje svůj umělý stromeček přibližně po deseti letech. Obecně se však doporučuje měnit ho každých šest let. Samozřejmě to ale záleží i na typu. Je tedy dobré si před jeho objednáním pročíst stránky výrobce. Další výhodou umělých stromků je například i ohnivzdornost, protože se při jejich výrobě většinou využívají nehořlavé materiály.

Tady bohužel výhody umělé varianty končí, a to z jednoduchého důvodu. Jsou z plastu. Například výroba 195 cm vysokého umělého stromku vyprodukuje uhlíkovou stopu ekvivalentní asi 40 kg emisí skleníkových plynů. To je asi 10x více než při spalení živého stromku.

Navíc je umělé stromky potřeba dopravit, většinou z Číny, kde se vyrábí asi 80 % umělých stromků. Oproti tomu lesní školky jsou dnes „na každém rohu“ a mají hned několik výhod. Zaprvé koupí ze školky podpoříte místního hospodáře. Zadruhé živé stromky během svého pobytu ve školce vyrábí kyslík, což je jejich další výhodou. Před tím, než se stromek dá do prodeje, stráví ve školce a v lese nějakých dvanáct let, což je doba, za kterou vyprodukuje kyslíku docela dost.

A co taková recyklace? Umělé stromky se doporučuje odvézt do sběrného dvora, rozhodně nevyhazovat do kontejneru či popelnice. Oproti tomu živý stromek lze odvézt

do kompostárny, spalovny nebo také do sběrného dvora. Pokud ho chcete vhodit do kontejneru, doporučuje se nechat ho ležet vedle. Tyto stromky většinou skončí ve spalovně a jsou energeticky využity. V posledních letech se také objevila možnost živé stromky vrátit řetězci, od kterého byl stromek odkoupen, či ho odevzdat v zoo, kde se využije ke krmení. V tomto případě je ale nutné ho řádně odstrojit. To samé lze udělat v některých lesech. V těchto případech se ale vždy dopředu s daným institutem, myslivcem či správcem lesa poraďte.

Ač se tedy může umělý stromek zdát ekologičtější, protože se kvůli němu nemusí strom kácet, ve výsledku je opak pravdou. Živé vánoční stromky jsou z širšího pohledu pro naši planetu mnohem výhodnější. A co vy? Jaký stromek doma preferujete? Živý, nebo umělý?



PES POD VÁNOČNÍM STROMEČKEM

SIMONA SMRŽOVÁ

Když jsem poprvé procházel, tedy lépe řečeno byl poněkud neurvale táhnut na vodítku tou příšernou budovou s názvem útulek, přes dveře kotců jsem viděl dospělé psy i štěňata, která dělala psi oči. Brzy jsem pochopil proč. To otevření vchodových dveří bylo jako rajská hudba pro štěněcí ucho. Byl to zvuk naděje, že se právě u vašeho kotce někdo zastaví, zalíbíte se mu a dostanete nový domov. Teplý pelíšek, neomezený přísun granulí, a dokonce i pamlsky. Prostě ráj na zemi. A k tomu stačí se jen tvářit roztomile.

Alespoň takhle mi to moji nejbližší psi sousedí vysvětlili. Všichni usilovali o pozornost příchozích, tedy až na jednoho starého hafana, který měl klec hned vedle mě. Jenom ležel a občas mi věnoval pohrdavý pohled. Nechtěl jsem ho mít za nepřítele, a tak jsem se šel seznámit. Šel jsem k němu pomalu, měl jsem pocit, že na mě může vystartovat i přes ty mříže, co mezi námi byly. Jakmile jsem k němu přitápnul, došlo mi, že ani nevím, co mu chci říct. K mému překvapení se ale ozval sám.

„Chceš se mě zeptat, proč taky nevítám každého člověka, který projde kolem, a nechci, aby si mě vzal domů. Nemám snad pravdu?”

„No... Vlastně ano. Ty nemáš rád lidi? Vždyť dávají pamlsky a mazlí se s tebou, nebo ne?”

„Nejdřív ano. Ale pak se tě děti nabaží, tvoje loužičky na koberci se stanou otravnějšími a ty už budeš jen přítěží. Pak tě jednoho krásného dne vezmou na výlet, ale nechají tě uprostřed polní cesty a už se pro tebe nikdy nevrátí.”

Kdyby psi uměli plakat, tekly by mi po tváři slzy. Chvíli jsme si se starým hafanem dívali do očí a pak mi to přece jen nedalo a zeptal jsem se: „Co se s tebou stalo dál?”

„Druhý den ráno tudy jel nějaký zemědělec do práce. Dal mi napít a vzal mě k veterináři. Byl to moc hodný člověk. Říkal mi „kamaráde” a já jsem byl šťastný jako nikdy předtím a bohužel také už jako nikdy potom. Mohli jsme spolu žít, kdyby nebylo té ženy, která vtrhla do ordinace, ptala se veterináře na něco, čemu říkala peníze, a koukala se na mě těma zlýma očima. Tak jsem skončil tady. Řeknu ti, prcku, dvě lidská slova mi zničila život - peníze a Vánoce.”

„Vánoce? Co je to?”

„Sám nevím. Pořád o tom mluvili mí první páníčci, když si mě vezli domů. Že budu výborný vánoční dárek a že budou mít děti nejkrásnější Vánoce. A na tomhle lidem záleží, ne na nás.”

„Ale všichni lidé přece nejsou zlí. Třeba ten zemědělec tě měl rád.”

„Kdyby ano, nenechal by mě přece tady. A vůbec, i kdyby si pro mě po těch letech přišel, neodpustil bych mu to.”

Při dlouhých chvílích v kotci jsem si tenhle rozhovor přehrával v hlavě pořád dokola. Když se otevřely dveře, neběžel jsem se podívat na návštěvníky tak nadšeně jako ostatní, ale přece jenom jsem byl zvědavě štěně a holčička nakukující přes mříže sladce voněla.

„Koukej, tati, ten je ještě malinkej. A moc roztomilej. Můžu takovýho prosím dostat k Vánocům?”

Starý pes vedle mě hrozivě zavrčel. Holčička zapištěla a dala se na útěk. Její tatínek mluvil s ošetřovatelkou. Den poté se otevřely dveře mého skromného příbytku a já byl opět poněkud netaktně odvečen pryč z tohoto místa. A tak jsem dostal nový domov. Na teplý pelíšek a pamlsky jsem si zvyknul rychlostí blesku. Maminka mi zakazovala skákat na pohovku, zato tatínek mi házel zbytky od oběda. Holčička byla

hravá, až to někdy bolelo. Její bratříček v jednom kuse kýchal. Když jsem jednoho dne čekal před vchodovými dveřmi, hrdý na pořádně rozcupovanou bačkoru, příchozí rodinka ze mě neměla takovou radost jako obvykle. Maminka s holčičkou plakaly. Nejdříve jsem si myslel, že jim je tak líto zdecimované pantofle, ale když jsem znovu procházel tou chodbou plnou psích očí, věděl jsem, že muselo jít o něco mnohem vážnějšího.

V mém starém kotci všechno vonělo jako obvykle. Jen jeden pach tu byl navíc - pach smrti. Pohlédl jsem do vedlejšího kotce. Starý hafan už tu neležel a neházel pohrdavé pohledy. Bylo mi po něm smutno. Teď jsem to byl já, kdo celé dny ležel a přemýšlel o nespravedlnosti života. Na lidi se nedá spolehnout. Když už to vypadá, že se nemůže nic pokazit, lidé si něco najdou a pes se ocitne zpátky na začátku. Obehnan mřížemi a s chudou porcí granulí.



PSYCHICKÁ POHODA VS. PŘEDVÁNOČNÍ STRES

SABINA STRBAČKOVÁ

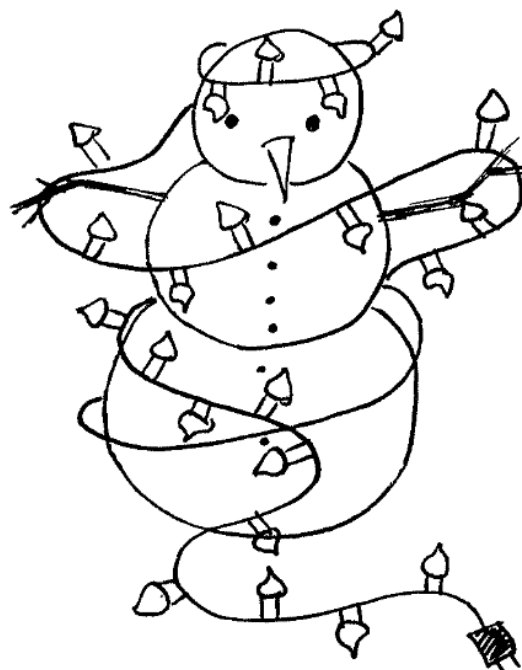
Vánoční svátky jsou většinou popisovány jako dny plné klidu a pohody. Ale není tomu tak rozhodně pro každého, ba dokonce ani pro většinu. Mnoho lidí považuje advent za období stresu a snahy docílit přemrštěných očekávání ostatních.

Ať už se jedná o předpoklad perfektní výzdoby, domova uklizeného, že by se z podlahy dalo jíst, nebo přichystání nejrůznějšího cukroví, které se dost možná ani nesní. To nemluvě o rodinných setkáních, která nemusí být pro každého radostnou událostí. Potkat tetičku z pátého kolene, kterou vidíte poprvé v životě, a hned si vyslechnout, co vše je na vás špatně, není totiž právě příjemné.

Ať už z těchto nebo jiných důvodů se Vánoce pro mnohé stávají něčím, čemu by se nejraději vyhnuli. A to si ani nedovolím začínat s tím, kolik lidí si nese na tyto svátky nepěkné vzpomínky z dětství. V některých případech bychom mohli hovořit dokonce o traumatech.

Proto je zbytečné na sebe i na lidi kolem nás uvalovat všechny možné i nemožné představy o vánočních svátcích. Nutit někoho jít někam, kde být nechce, nebo se ztrhat, jen abychom vyhověli každému kolem

nás, je zbytečné. Proč raději nezálezt do peřin s teplým čajem a získat tu pravou vánoční náladu tím, že se dostaneme do psychické pohody? Ta je totiž nezbytná ke skutečně dokonalým Vánocům. K Vánocům stráveným v klidu, s lidmi, na kterých nám záleží, a hlavně bez stresu.



CASSANDRA: MILUJU CUKROVÍ A SNÍH

PETR HEČKO

Cassandra je Američanka z Oregonu, která na našem gymnáziu vyučuje angličtinu v rámci Fulbrightova stipendia. Popisuje svůj vztah k Vánocím a jak se ty americké liší od těch českých.

Budeš letos trávit Vánoce v České republice?

Ne, letos budu o Vánocích v Řecku.

A jaké máš tedy plány v Řecku?

No asi nebudeme dělat mnoho „vánočních věcí“. Tyto Vánoce jsou trochu neobvyklé, jelikož mám ve svém grantu o Vánocích volné dny na cestování, takže budu během svátků cestovat. A také každé Vánoce trávím se svojí rodinou. Letos za mnou přijedou, vlastně už zítra. (16. 12., pozn. red.) Pojedu za nimi autobusem do Prahy. Takže budu mít Vánoce se svou rodinou, jen to nebudou Vánoce doma.

Už se na ně těšíš?

Jo, jsem nadšená, že je uvidím. Myslím, že Vánoce jsou pro mě vždy o tom být se svou rodinou. Každý rok jsme spolu, a i když jsem byla na koleji, tak jsem se vždy vracela domů, abych je všechny viděla.

Rodina je něco, bez čeho by sis Vánoce nedovedla představit?

Ano, každý rok trávím Vánoce s rodinou, a i během pandemie, kdy jsme nemohli cestovat, abychom navštívili babičku, jsme jí volali a byli spolu aspoň tak.

Bez čeho si ještě Vánoce nedovedeš představit?

Cukroví. Moje rodina se vždy tak trochu zblázní do pečení cukroví. Vždy uděláme skoro sto kousků cukroví, abychom je mohli dát našim kamarádům, sousedům a přinést

je na oslavy. A já opravdu ráda pečou, takže dělám hodně vánočního cukroví. Také věšíme punčochy. To je něco, co tady v Česku neděláte. My vždy pověsíme naše fotky a pod ně punčochy. Rodina, cukroví a punčochy, to jsou pravděpodobně ty nejpodstatnější věci. Ještě máme každý rok o Vánocích velkou večeři, ale co jíme se mění v průběhu let. Dříve jsme jedli spíše tradiční věci jako krocana a šunku, ale poslední roky jsme měli večeři jen s nejbližší rodinou, kterou tvoří můj bratr, moje sestra a rodiče. No a krocán je pro tak málo lidí moc velký, takže jsme jedli rybu, ale spíše lososa než kapra jako vy.

Jaká je tvoje nejoblíbenější tradice?

Miluju vánoční ráno. Tím se vy tady v Česku lišíte. Vy dostáváte dárky už večer předtím. Každopádně my o vánočním ránu musíme zůstat v našich pokojích, dokud nás rodiče nezavolají, a pak jsou pod stromečkem dárky. Také máme obvykle skvělou snídani, jako francouzský toast, nebo něco sladkého, například skořicové rolky. Takže vánoční ráno je opravdu skvělé. Také mám ráda zdobení stromečku.

Slaví se v Americe v každém státě Vánoce jinak?

Ne, řekla bych, že se spíše liší v každé rodině. Vánoce v Oregonu například vypadají stejně jako Vánoce v Ohio a Texasu. Tedy až na to, že v Ohio je mnohem více sněhu než v Oregonu a Texasu. Spíše je to o tom, jaké tradice má rodina.

Máš ráda sníh?

Miluju sníh! Ve státě odkud pocházím, nebývá moc sněhu, ale tam, kde jsem byla na koleji, sněžilo vždy hodně. Teď tady ve Strakončicích také něco nasněžilo a opravdu si to užívám, ale jsem zvyklá na mnohem více sněhu.

Jaké cukroví letos pečeš?

Upekla jsem sugar cookies („cukrové sušenky“), vanilla sprinkle cookies („sušenky s vanilkovým posypem“). Nevím, jak je přesně popsat. Jsou velmi měkké a sladké. Upekla jsem i sušenky s kousky čokolády. A to je letos vše, už péct nebudu, protože budu cestovat.

Je české cukroví hodně odlišné od amerického?

Ano, máte jiné recepty, tradice a jiné chutě. I vaše perníčky chutnají jinak. Ale z toho, co jsem zatím ochutnala, jsem si vše užila.

Jaký je tvůj oblíbený vánoční film?

Charlie Brown Christmas! To je ten nejlepší vánoční film. Také se každý rok dívám na film Vánoční skřítek, což je velmi vtipný film, doporučuji ho. A když jsem byla dítě, tak jsme měli krabici plnou vánočních animáků.

Už jsi viděla nějaké české pohádky?

Ještě ne, ale už jsem dostala mnoho doporučení na filmy s titulky i na animáky, kde se nemluví, takže pro mě ideální.

Chystáš se tedy na něco podívat?

Určitě, pravděpodobně tento víkend.



ADVENT A JEHO VZNIK

ANDREA ŠEFČÍKOVÁ

Advent, všichni ho známe a máme s ním něco spojeného. Adventní kalendář, věnec a zapalování svíček, pečení cukroví, zpívání koled, adventní trhy, vánoční úklid... Možností je spousta. Tohle období by mělo být plné klidu, míru, pohody a času stráveného s rodinou a přáteli. Ale bohužel se z něj může jednoduše stát čas plný předvánočního shonu a zběsilých nákupů. Jak advent vlastně vznikl? Jak dlouho trvá? A kde se vzal adventní věnec?

Už ve 4. století lidé dodržovali období půstu, připravovali se na křest nových křesťanů a na svátek Zjevení Páně – svátek Tří králů. Postupem času si lidé spojili toto období s Vánoce a příchodem Ježíše Krista. V oblasti Itálie se lidé připravovali na jeho narození a v oblasti Galie na jeho druhý příchod. Samotné slovo advent pochází z latinského *adventus* – příchod.

Co se týče délky adventu, tak ta se v průběhu časů měnila. Někdy bylo adventních nedělí osm, někdy to bylo čtyřicet dní, jindy jen od začátku prosince do Vánoc. Papež Řehoř I. Veliký v 7. století stanovil délku adventu na čtyři neděle. Ustálila se ale až o mnoho let později – okolo 11. století. V současnosti advent každoročně začíná čtyři neděle před Božím hodem vánočním, který se slaví 25. prosince. Začíná tedy mezi 28. listopadem a 3. prosincem, může tak trvat 22 až 28 dní.

Každou adventní neděli zapalujeme svíčku na adventním věnci a odpočítáváme tak čas, který zbývá do Vánoc. Kde se ale takový věnec vůbec vzal? První adventní věnec vznikl roku 1839 v německém ústavu pro opuštěné děti v Hamburku. Vyrobil ho Johann Hinrich Wichern, který tam pracoval jako učitel a kněz, aby dětem zpříjemnil čekání na Vánoce. Na dřevěném kole od vozu bylo celkem 23 svíček – 19 malých červených a 4 velké bílé, které se zapalovaly v neděli. Nový zvyk adventního věnce se rychle rozšířil. První věnec se čtyřmi svíčkami měli v kostele v německém městě Cächy. U nás je barvou adventu tmavě fialová a právě svíčky na adventních věncích byly často fialové, tedy kromě té třetí. Ta měla barvu růžovou, protože třetí neděle, označována *Gaudete*, představovala radost z překlopení adventu do druhé poloviny.



BAREVNÉ VÁNOCE

ELEN KREJČOVÁ

Vánoce mají své typické barvy, stejně jako ostatní svátky. Jedním z důvodů je, že lidé nacházejí význam v určitých barvách. Barvy nám mohou připomínat událost, vzpomínku. Ale také pomáhají v marketingu.

Co je pro Vánoce tedy typické? Kdybych vám řekla, abyste mi namalovali obrázek, co jste dělali o Vánocích, s velkou pravděpodobností budou mít převahu pastelky zelené a červené barvy. Co je na tom divného? Zelená, to je přece všechno to jehličí, které se nanese do domu. Červená je pak většina dekorací, kterými to jehličí zdobíme.

Proč se tedy s Vánoce spojuje červená a zelená barva? To bohužel nikdo s jistotou neví. Zazněly pouhé teorie, které by mohly být těmi důvody.

Keltové

Před staletími starověké keltské národy uctívaly červeně a zeleně zbarvené rostliny, především cesmíny. Poté co v zimě uvadly jiné rostliny, cesmíny stále zůstávaly zelené. To je vedlo k myšlence, že je v nich něco magického, díky čemuž přežijí i ty nejkřutější zimy. Rostliny byly uctívány a obávané zároveň. Od té doby jsou spojovány s tajemstvím bytí. Zelená barva se stala symbolem věčného života. Lidé pak jasně červenou cesmínu používali jako symbol ochrany. Tento keltský zvyk vyvěšovat červeno-zelenou cesmínu se přeměnil na červené a zelené dekorace, které známe dnes.

Křesťané

Mnoho křesťanů věří, že červená a zelená barva byla inspirována životem Ježíše. Zelená představuje věčný život Ježíše Krista, jako některé stromy zůstávají zelené po celou zimu - takže podobně jako u Keltů. Červená představuje krev prolitou Ježíšem Kristem během jeho ukřižování.

Další teorie se přiklání k příběhu Adama a Evy, kteří porušili zákaz Boha o nejedení ovoce ze stromu poznání, a proto byli vyhnáni z ráje. Tyto křesťanské symboly se přenášely i do kostelů. V zimě místo jabloní lidé zdobili kostely zelenými borovicemi a připevňovali na jejich větve jablka, což mělo odkazovat na strom poznání. Tento zvyk se začal přenášet i do našich domovů, čímž vznikla tradice vánočního stromku.

Coca-Cola

Jejich reklama na počátku 20. století představovala dědečka s růžovými tvářemi, bílým plnovousem, červeným oblečením a se zelenými doplňky. Byl velmi populární, stal se dnešním obrazem amerického Santy a v marketingu se zelená a červená označily za vánoční barvy.

Významy barev

Červená tedy symbolizuje krev Ježíše Krista, jehož narození oslavujeme. Barva je spojena i se Santou Clausem. Červená vyjadřuje lásku, odvahu a romantiku.

Zelená, barva stálezelených rostlin, jako je cesmína a jmelí, používaných k zobrazení Kristova věčného života (protože příroda stále roste). Je zde symbolika peněz, štěstí a zdraví.

Ovšem typickými barvami nejsou jen červená a zelená. Často používaná je i zlatá. Je znázorněním slunce a Syna. Přináší světlo do temnoty a je to zároveň kov, který byl jedním z dárků, které mudrci přinesli Ježíškovi. Tato barva vyjadřuje bohatství, prosperitu a slávu.

Bílá barva, jedinečný znak, ve který každý rok doufáme. Představuje zimní počasí, tedy bílé krajiny, které jsou pro Vánoce typické. Obecným znakem bílé barvy je čistota.

A poslední barva na seznamu je ta adventní. Mám na mysli fialovou barvu, která symbolizuje královskou hodnost, luxus, ale především smysl pro magii, duchovno.

Já osobně bych do vánočních barev zařadila i modrou, klidnou barvu pro duši. O Vánocích klidu potřebujeme nejvíce a nejkrásnější je, když ho sdílíme se svými blízkými.

Barvy dokážou skvěle naladit atmosféru, zlepšit náladu, charakterizují nás a dost o nás vypoví. Barvami svět září, tak si je užívejme.



**Gymstr když pouští
"reklamy" na gymstr
celý den na televizi pod
jídelnou:**



**Gymstr, když si
nějaká třída dá na
stroměček
světýlka:**



BÁSEŇ

NESNÁŠÍM VÁNOCE

TOMÁŠ ČAPEK

vánoce
Svátky křesťanské
Svátky kapitalistů
Jež čtou z listu
Přání Ježíškovi

Plastový kamion
Pokrm vánočkový

Pár lidem stačí však
Koupiti bednu
Lahve pít v samotě
Skončit až v lednu

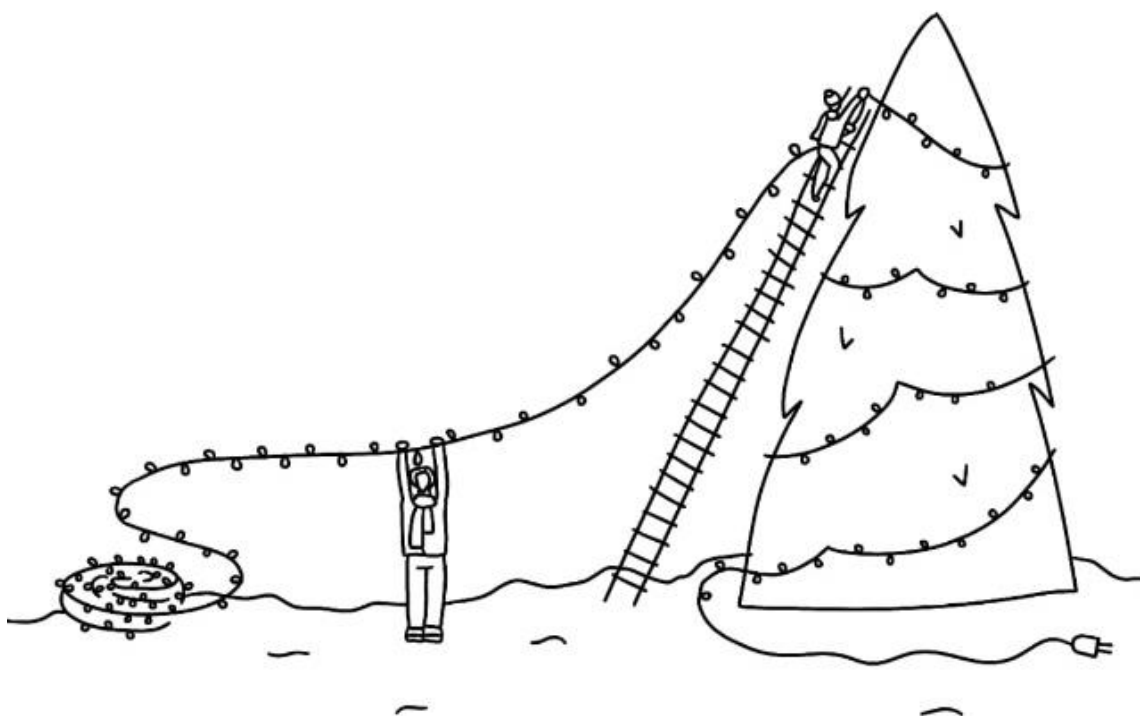
Proč?

Není to o věcech
Ale přec o vášni

Rodinné pohodě
A času s přáteli
Ožrat se v hospodě
Navštívit kostely

Pokud však pochopíš
Tu hlavní substanci
Můžeš si prožít
vánoční romanci

Pokud je nehmotné
Horší než věci
Zdá se mi nutné říct
„Jsi debil přeci“



BÁSEŇ

ŠTĚDRÝ VEČER NASTAL

TOMÁŠ ČAPEK

Své mládí
Prožil jsem
Na Karlově mostě
Čtenáři napij se
Ožer se prostě
Bude to báseň velice plytká
Podobné slýcháváš
pomálu, zřídka

Pěl si bard píseň svou
v osudný večer
Najednou zasáhnou
bolestné křeče

Křeče v srdíčku
Chudáka
jež zůstal sám
na den štědrý
Závislí na mlíčku
pěje si sonety
o lásce o zradě
o záři komety
Postřehl pohyb
červená čepice
přiběhne děcko
a nese perník
dobrý smrtelník
dá ho do krabice

„Děkuji ti hochu rudý
přeji veselé vánoce“

klučina odběhl
za svojí matkou
s velice ulízlou
nechutnou patkou

A zase pěje si
překrásné sonety

o lásce o zradě
o záři komety

Tu zase připlazí
se malý vietnamec
v své ruce třímajíc
moc tučný mazanec

„Hochu
Čekal jsem nudle
koukám že tváře tvé
jsou celé zrudlé

Děkuji ti hochu rudý
přeji veselé vánoce“

A tu je náš bohém
velice spokojen
užije večera
v žaludku dokojen

když už chce sežrati
perník a mazanec
jeho tvář dostane
morální flákanec
tu spatří na trati

žebráka
jež nemá na chleba

„pojd'te mistře k popelnici
nabídnu vám pochutinu
velmi sladkou laskominu“

z povzdálí popelnic
blíží se pán
na dnešní večeri nebude sám!

UČITELÉ A VÁNOCE

LENKA VOJTOVÁ, ANEŽKA RODOVÁ

Jaký máte vánoční stromeček?

Všichni, kromě pana učitele Šambazova a paní učitelky Šampalíkové, preferují živý vánoční stromeček. Pan školník uvedl, že mu jich je líto, a uvažuje nad přechodem k umělým stromkům.

Kdy zdobíte vánoční stromeček?

Paní učitelka Vokrojová, společně s jednou z našich oblíbených kuchařek, zdobí stromek na Štědrý den. Většina tělocvikářů, společně s pár jinými pedagogy věší ozdoby už 23. prosince. Jsou tu i tací, kteří se řídí podle tzv. vnějších vlivů (tj. příjezd stromku do domácnosti, nabitý časový harmonogram). A poté je tu prostor pro paní učitelku Šampalíkovou a pana učitele Šambazova, kteří zdobením stromečku otevírají prosinec.

Kdy ho odstrojujete?

Pan učitel Šambazov odstrojuje vánoční stromek na začátku ledna, nejvíce vyučujících preferuje Tři krále, jsou tu i tací, kteří si s tím dávají na čas a stromek odstrojují 2 – 3 týdny po vánocích. Pan učitel Plaček vyčkává do poloviny ledna, ovšem paní učitelka Šampalíková stromeček obdivuje až do konce ledna.

Jíte kapra?

Jednohlasné ANO!

Kolik druhů cukroví děláte?

Většina se namáhá s pěti druhy, pan učitel Hajdekr jich dělá až deset, paní kuchařka peče „nač její síly stačí“, pan učitel Kůla jich má tolik, kolik babička udělá (obdivuhodných 10 druhů), pan učitel Plaček prý manželce vždy říká, aby jich dělala co nejméně, ale opak je vždy pravdou a pan učitel Šambazov se například vůbec nenamáhá s pečným cukrovím.

Který druh cukroví máte nejraději?

Řečeny byly: kokosky, ořechy, trubičky, vanilkové rohlíčky, vosí hnízda, linecké, čokoládové kostky s kokosem, z listového těsta a paní učitelka Vokrojová má ráda všechny, protože si je sama udělá.

Co nesmí chybět na vánočním stole?

Paní učitelka Vokrojová vyžaduje jedno místo navíc pro pocestného. Pana učitele Kůlu by zklamala štedrovečerní tabule bez štrúdlu. Pan učitel Plaček uvádí: „Vánoční ubrus, svícen se už nevejde!“. Jmelí nad stolem a šupiny pod talířem nesmí chybět u paní učitelky Fajové. Paní kuchařka vyžaduje rum. Pan Šambazov i přesto, že cukroví doma nedělají, ho na vánočním stole očekává.

Máte nějakou tradici?

Paní učitelka Šampalíková rozkrajuje jablko, pan učitel Šambazov si se svou rodinou připíjí šampaňským, pan učitel Janda zvoní na zvoneček, paní kuchařka prská prskavky, paní učitelka Fringošová, paní učitelka Fajová a pan učitel Hajdekr pouští lodičky ze skořápek, paní učitelka Vokrojová peče vánočku, paní učitelka Kubelková chodí na hřbitov a pan učitel Plaček zpívá koledy.

Jaký je váš každoroční dárek, který dostáváte?

Tradičně: kosmetika, knížka a ponožky.

Máte rádi Vánoce?

Většina pedagogů se na Vánoce těší, i přes velmi vyčerpávající a náročný vánoční úklid, jak poznamenal pan učitel Kůla. Paní učitelka Vokrojová zase uvedla, že Vánoce ztrácí šmrnc a paní učitelce Kubelkové jsou Vánoce v posledních letech lhostejné.

VÁNOCE NA TŘI ZPŮSOBY

ŠÁRKA JINDŘICHOVÁ

Zajímá vás, jak se slaví Vánoce v jiných zemích? A není to třeba docela podobné? Zeptala jsem se mých tří kamarádek, se kterými jsem se seznámila na Workcampu v Bad Salzungen, na tyto tři otázky:

- 1) Jak slavíš Vánoce?
- 2) Jakým způsobem si dáváte dárky?
- 3) Jak dlouhé máte vánoční prázdniny?



Agnė Ralovėcaitė, 18 let

Kelmė, Litva

- 1) Každý rok slavím Vánoce s mou velkou rodinou (rodiče, bratr, babičky, tety, strýčkové, sestřenice, bratrance,...). Chodíme společně do kostela. Na Štědrý večer se před jídlem modlíme, ke stolu dáváme jeden prázdný talíř navíc pro ty, kteří s námi již nejsou. K jídlu si nemůžeme dát nic s masem, jíme tedy jen ryby, zeleninu a ovoce.
- 2) S mými nejbližšími přáteli si dárky dáváme před Štědrým dnem. S rodinou si je nadělujeme pod vánoční stromeček, společně si potom dárečky rozbalíme.
- 3) Jako každý rok jsou moje vánoční prázdniny dva týdny dlouhé, stejně jako všech studentů od první do dvanácté třídy.



Linda Finke, 16 let

Bad Salzungen, Německo

- 1) V naší rodině dodržujeme pár tradic. Týden před Vánoci koukáme s mou mamkou na Malého lorda Fauntleroye. Když konečně nadejde Štědrý večer, tak si společně vyměníme dárky, sníme bramborový salát s klobásou a koukáme na Sám doma. Na Boží hod k nám přijdou prarodiče a máme pořádné vánoční hody – knedlíky s peříčkou atd. Následující den je spojen se sledováním vánočních filmů a chozením na procházky (mám ráda převážně ty ve sněhu).
- 2) Dávám dárky každému v mé rodině, záleží na tom, co mají rádi. V poslední době se mi daří strefit se všem do vkusu. V mojí bandě si děláme tajného Santu, spočívá to v tom, že každý přinese jeden dárek (ne dražší než 15 euro), a pak si všichni jeden dáreček vylosují. Má to jednu obrovskou výhodu – nemusíme kupovat dárek každému, což by bylo docela drahé.
- 3) Naše vánoční prázdniny jsou okolo dvou týdnů dlouhé. Myslím si, že letos jsou od 22. prosince do 3. ledna.



Emily Vaynshtein, 17 let

Kibbutz Ayelet Hashahar, Izrael

- 1) Jsem židovka, proto neslavíme Vánoce, máme ale jiný svátek, který se letos podle židovského kalendáře koná týden předtím – „Hanukka“. Někdy se může krýt s Vánoci. Každou noc zapálíme svíčku na svícnu nazvaném „Hanukia“. Pokračujeme takhle devět dní, dokud „Hanukia“ není plný. Obvykle chodím s mými přáteli do místní cukrárny, abychom si mohli dát tradiční sladkost nazvanou „Sufgania“, je to něco jako koblížek s marmeládou.
- 2) O tomto svátku si nedáváme žádné dárky.

Testy před Vánoci:



Vůle žít před Vánoci:



Když se třídy začnou spojovat, aby daly dohromady tým na vánočák



ZÁBAVA

GYMSTR MÍMZ

@GYMSTR_MIMZ



VÁNOČNÍ VYDÁNÍ

SAZBA

ADRIÁN ZÁMEČNÍK
JAKUB ŠIMEK

ŠÉFREDAKTOR

Jakub Šimek

ILU • STRÁ

Adéla Bejčková

Sabina Strbačková

Adrián Zámečník

TO • ŘI

Karolína Krejčová
korektorka

Kristýna Krejčová
korektorka

REDAKCE

Adéla Bejčková

Lukáš Čapek

Tomáš Čapek

Zuzana Cellerová

Šarlota Danielová

Petr Hečko

Šárka Jindřichová

Elen Krejčová

Karolína Krejčová

Kristýna Krejčová

Marie Radová

Anežka Rodová

Simona Smržová

Sabina Strbačková

Andrea Šefčíková

Jakub Šimek

Michaela Táborová

Lenka Vojtová

Adrián Zámečník



linktr.ee/grafoman

Gymnázium, Strakonice, Máchova 174 — prosinec 2022